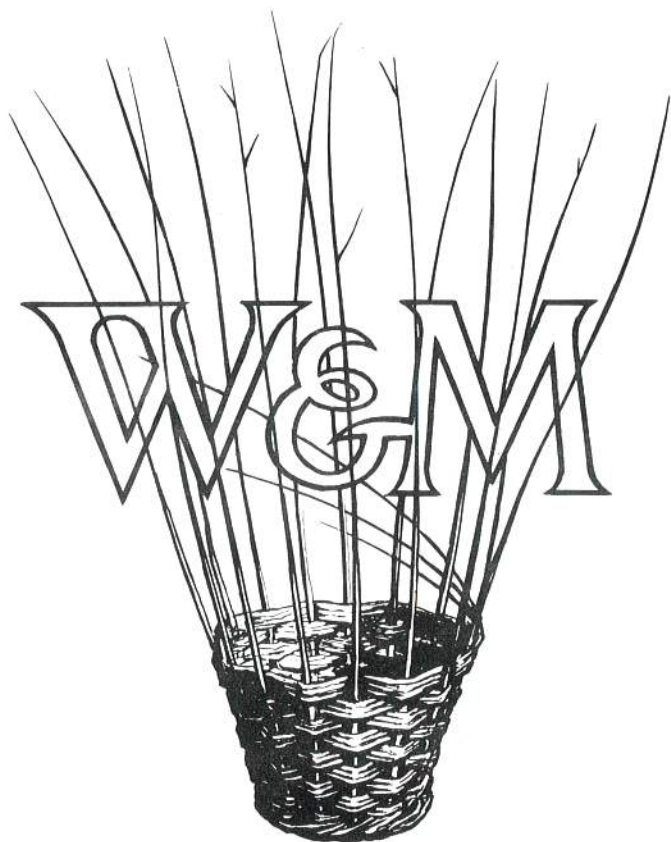

WILG & MAND

1989-3

WILG & MAND

Doelstellingen Stichting Wilg & Mand

- Nieuwe perspectieven zoeken en creëren voor het Nederlandse mandenmaatwerk binnen de potentiële afzetgebieden.
- Behoud van het veelzijdige vlechtvakmanschap: o.a. door het uitgeven van handboeken en het stimuleren van cursussen.
- Behoud van de vakkennis betreffende de griendteelt en bevordering van een goed evenwicht tussen vraag en aanbod.
- Het initiëren en begeleiden van onderzoek/studies binnen het wilg-en-mand-vakgebied.
- Het via een speciaal fonds aanschaffen van materiaal met een historische waarde: vlechtwerk, gereedschappen, boeken, e.d.
- Het interesseren van zoveel mogelijk Nederlanders (inclusief de overheid) voor de activiteiten van de Stichting Wilg & Mand.

Minimumdonatie: f 15,- per jaar

Donateurs ontvangen de bulletins gratis

Stichtingsbestuur:

Voorzitter : Ch.W. Vink

Secretaris : C. Tutein Nolthenius

Penningmeester: H.P. Verboord

Leden : P. Craenen, P. van den Dool, A.D. van 't Hoog,
G.M. Pot-van Regteren Altena, T. Rulkens

Bulletin-redactie:

A.D. van 't Hoog, J. Ooms, G.M. Pot-van Regteren Altena,
C. Tutein Nolthenius

Bijdragen voor het bulletin kunt u sturen naar het secretariaat.
Bij voorkeur getypt of in goed leesbaar handschrift.

Redactiesecretariaat, administratie en advertenties:

Van Heemstralaan 35, 6814 KB Arnhem, tel. 085-516507

Penningmeester Stichting Wilg & Mand, Vlijmen:

Girorekening: 26 95 726

Bankrekening: 41 89 09 083, Amrobank, Vlijmen

Uitgave Stichting Wilg & Mand. Verschijnt viermaal per jaar.

Achtste jaargang, 1989 nr. 3

Drukkerij: A.J. van Midden, Dorp 246, Benschop

DONATEURSDAG 1989

Uit de vier windstreken: Groningen, Noord Holland, Limurg en België, en alles wat daartussen ligt, kwamen de donateurs op 30 september dit jaar naar Neerlangbroek, en het thema van die dag was de teenteelt die in de landerijen aan weerszijden van de Langbroekerwetering een grote bloei heeft gekend, veel mensen aan werk heeft geholpen en mandenmakersteen van hoge kwaliteit heeft opgeleverd.

Ontmoetingspunt was het Dorpshuis, waar tijdens begroeting en koffiedrinken alle gelegenheid was om te bezichtigen wat op een lange tafel was uitgestald: Daar lagen de thans historische foto's die Ir.Tuinzing in deze streek maakte en die, door hem zelf voorzien van verklarende onderschriften tot in details al de werkzaamheden verduidelijken die met betrekking tot de teenverbouw verband houden. Daarnaast materiaal over de teenveilingen, foto's van recentere datum en "onze bibliotheek".

De voorzitter opende en gaf allereerst het woord aan burgemeester Bunjes van de gemeente Langbroek, die een kort historisch overzicht gaf van de geschiedenis van deze ook cultuurhistorisch zo bijzondere streek. Daarna hield voorzitter Vink een interessante causerie over de teenteelt in de periode 1850 - 1940 die tot grote bloei is gekomen mede dank zij het werk van de Rijkslandbouwconsulent voor de griend- en rietcultuur, Ir.W.D.J.Tuinzing. Deze wijdde al zijn aandacht aan de verbetering van rassen door middel van selectie, en aan verbetering van de teeltmethoden. Hiertoe droeg ook de inrichting van een proefboerderij bij Langbroek, waarvan hij vele jaren de leiding had, veel bij.

Bestuurslid Verboord sloot hierbij aan met een overzicht van de gang van zaken na 1940: bezetting, vordering van teen door de bezetter met alle gevolgen van dien, daarna opleving na '45, met grote vraag naar teen en manden en de weer op gang komende export, tot in de zestiger jaren. Een kostelijk intermezzo was daarna de "reproductie" van een teenveiling, zoals die tot 1973 gehouden werd in gebouw voor K&W te Utrecht. De heer Van Dam, afkomstig uit de Fa.C.& H.G.van Dam, had met plezier de rol van afslager op zich genomen en wist na een kleine (en noodzakelijke) inleiding over de gang van zaken, de spanning tijdens een veiling-bij-afslag uitstekend op te roepen. Het werd een speelse navolging van wat vroeger voor de

kopers een zaak van levensbelang was. Van het mijnen op het juiste moment hing immers het inslaan van materiaal voor een heel seizoen in hoge mate af: was je te laat, dan moest je later nog duur bijkopen; was je te vroeg, dan kocht je te duur. De spanning kon toen "te snijden" zijn.

Vakwerk van afslager Van Dam

Spanning en ontspanning

Twee exemplaren van
Tuinzing's tentoon-
gestelde foto's

Aan de aanleg van grienden ging het tweediepen of zinken van de zo vette komklei vooraf, waarbij de bovenste steek onderin de put kwam te liggen. Zwaar werk dat onder toezicht van een putbaas met z'n maatstokje, in dit geval Harm Hoogland, gebeurde.

Om het kleven van deze grond aan de zinkspade tegen te gaan, doopte men deze geregeld in een emmer water. Om hem gemakkelijker water te laten vast houden, behakte de smid de spade wel.

Het Wijkerbroek in Wijk bij Duurstede,
25/2 1937, nr. 1758

Langbroek, 14/4 1949
nr. 1247

Samen eten en drinken is goed voor de contacten

Arie van 't Hoog vroeg hierna aandacht voor het "tuinen", het maken van horden en heiningen, als inleiding op de demonstratie die hij daarvan 's middags zou geven.

Na de koffietafel reden twee grote bussen voor, en werd een grote rit gemaakt door het ook landschappelijk zo bijzonder fraaie gebied. In beide bussen toelichting; in de onze toverde de voorzitter ons de velden met amerikaantjes van weleer voor ogen, dat prachtige materiaal voor de mandenmakers. Hij wees ons op al de kastelen met hun boeiende geschiedenis en hun nog steeds zo fraaie bossingen. Soms is dat populierenaanplant waar vroeger grienden lagen. Ook zijn er grienden in weiland omgezet. Op het bedrijf van de Fa. van Schaik werd de mechanische vervaardiging van wiepen gedemonstreerd, de lange "slieren", bundels van meerjarig wilgehout, een halfproduct dat bij de oeververdediging verwerkt wordt tot de beroemde zinkstukken, de grondslagen van onze zeeweringen.

Een volgende onderbreking hield een aangename wandeling in naar een perceel waar het Belgisch rood op stam te zien en te beoordelen was. Met voortijdig gesneden stekgoeden sierlijke hopranken getooid stapte men weer in, op weg naar de laatste uitstap, het terrein van de Fa. Gebr.Vos in Overlangbroek. Daar was alles klaargemaakt:

Een echte oefendag is voor toekomstige "tuuners" nuttig en zal gepland worden.

staken in de grond en vlechtmateriaal voor 't grijpen, zodat Arie van 't Hoog kon demonstreren hoe het tuinen in zijn werk gaat, met vier verschillende vlechtslagen. Een werk met toekomst, daar steeds meer tuinliefhebbers belangstelling krijgen voor deze zo decoratieve ouderwetse vorm van omheinen, die ze na kort oefenen heel goed zelf kunnen uitvoeren. Men kon hier ook even zelf aan het werk! "bergop" ging het daarna over Leersum weer terug naar Neerlangbroek, waar alle gelegenheid was om de dorst te lessen, na te praten enafspraken te maken. Het was een voortreffelijk georganiseerde dag, die zeer gevarieerd en interessant programma bood, en bovendien - maar dat zijn wij deze zomer haast gewoon gaan vinden - begunstigd werd door droog weer en droge grond.

M.P.

OPROEP

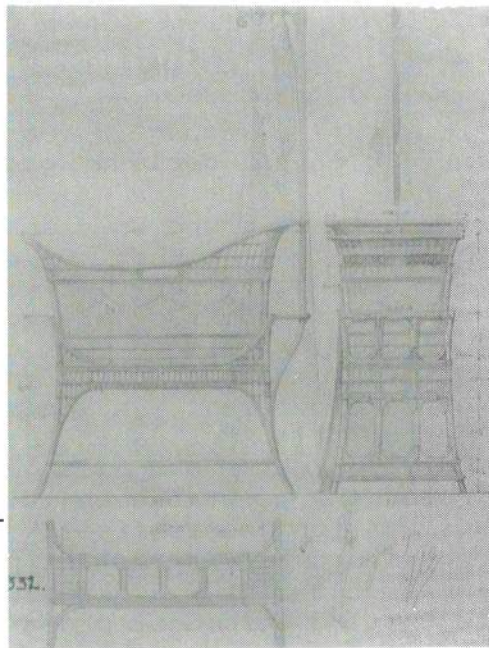
Van de donateursdag hebben we een aantal leuke foto's. Helaas ontbreekt iets over ons bezoek aan het teenveld. Wie helpt ons archief aan één of enkele van deze herinneringen??

Zaterdag 2 september was een belangrijke dag voor Noordwolde. Minister P. Bukman van ontwikkelingssamenwerking opende officieel het Rotacentrum. Een verheugend resultaat van de opgerichte stichting die al enige jaren bezig is Noordwolde als Rotacentrum te promoten. Zo werden er al enkele keren in de nazomer de zgn. Noordwolder rotandagen georganiseerd met allerlei festiviteiten en een indonesische pasar.

ROTANCENTRUM

RIETVLECHT - BIJENTEELTMUSEUM

Met gelden van de Rijksoverheid, gemeente en het bedrijfsleven heeft men de hand weten te leggen op een in het centrum van Noordwolde gelegen voormalig café annex feestzaal en daarin heeft men een rietvlechtmuseum ingericht. De historie van de Noordwoldse vlechtindustrie wordt mede bepaald doordat er in 1909 een rietvlechtschool werd gesticht waar men al snel van mandenvlechten op stoelenmaken is overgegaan. Hierbij werd veel aandacht geschonken aan het ontwerpen van allerlei meubelen. En ook is men in de loop der jaren van wilg overgestapt op rotan en manou. In de zestiger jaren moest de school door teruglopende belangstelling helaas worden gesloten. Door nieuw beleid van Indonesië, (waar de beste kwaliteit rotan vandaan komt) komen thans niet meer de grondstoffen maar meer complete meubels of onderdelen naar Noordwolde om daar geassembleerd en verkocht te worden. Het vlechten van rieten (eigenlijk tenen) stoelen is daarmee eigenlijk verleden tijd geworden.

Affiche met ontwerp van
Harm Ellens

Het museum, ingericht deels nog met materiaal voortkomend uit de oude collectie van de rietvlechtschool, is zeer ruim opgezet en laat alles zien over de grondstoffen teen en rotan en hun verwerking. Aan de wanden hangen originele meubelontwerpen van de bekende ontwerper Harm Ellens die ook de eerste directeur van de rietvlechtschool was. Verder zijn er leuke foto-reproducties van de school en de werkplaatsen uit de oude tijd. Achter de expositiezaal is een werkplaats waar de beheerder Evert Jubbega (een bekende naam in de stoelenmakerswereld) het stoelenmaken zal gaan demonstreren.

Bij verder beschikbaar komen van geld wil men in de tuin nog wat van de teenteelt laten zien en zal een werkplaats voor het publiek ingericht worden. Men stelt zich voor dat hier schoolklassen en andere geïnteresseerden aan het werk kunnen gaan onder leiding van de beheerder zodat men zelf aan den lijve kan ervaren hoe het is om met dit soort natuurlijke vlechtmateriaal bezig te zijn. Voor de serieuzen wil men ook proberen een cursus te organiseren.

Toen het bestuur van de stichting Rotacentrum bezig was met het realiseren van het museum, werd door de Stichting Apiculturama voor hun uitgebreide en internationaal georiënteerde collectie over de imkerij, verzameld door Atze Dijkstra en de meer op Nederland gerichte verzameling van Baldi Dekker een onderdak gezocht. Daar verbreding van de rotanexpositie de toeristische promotie van het centrum Noordwolde zeer ten goede zou komen en er voldoende geschikte ruimte was, werd besloten aan beide collecties onderdak te bieden. Zo is er een fraai geexposeerd en uniek bijenteeltmuseum ontstaan. Een goede ontvangstruimte met koffiebar, alles uiteraard gemeubeld met rotanstoelen complementeert het geheel.

Onze stichting, aanwezig bij de opening heeft bij die gelegenheid de door haar uitgegeven boekjes over het vlechten van Ronde- en Ovale manden en het boekje over Geriefteën officieel aangeboden aan de bibliotheek van het centrum.

Ook vanaf deze plaats wil de Stichting Wilg & Mand de Stichting Rotacentrum Noordwolde gelukwensen met het mooie resultaat dat zij bereikt hebben en wij hopen dat het inderdaad grote belangstelling van toeristen

en bevolking zal trekken. Aan enthousiasme van de vele vrijwilligers die dit centrum overeind zetten zal het zeker niet liggen.

Wij verwachten dat de belangstelling voor het ambacht van vlechten en in het bijzonder het vlechten van nederlandse manden met wilgeteen verder gewekt zal worden door dit centrum.

C.T.N.

TEEN EN 'T ANDER

VINGERVLUIGHEID MET TENEN

Drie weken lang gaf Tonny Gerfen les in het maken van manden met wilgeteen: drie maal een cursus, van telkens vijf volledige dagen, met in totaal zo'n 30 deelnemers. Dit vond plaats op de sfeervolle deel van een boerderij in het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen.

Voor de bezoekers van het museum moet het toch wat vreemd hebben uitgezien: temidden van tien mensen die zich zwoegend, met rode hoofden, over een wirwar van takken bogen, haastte één persoon zich van de één naar de ander om uitleg te geven en correcties aan te brengen. En dat terwijl het buiten toch zulk zonnig weer was...

bij het draaien van een oor, gaat veel energie teloor

De reacties van het publiek waren wel erg voorspelbaar. Hoeveel keer wij, worstelend met wilgetenen van wel acht millimeter doorsnee bij de voet, niet moesten horen: "Oh wat leuk, rietvlechten", en dan tegen het kind dat ongeïnteresseerd naast hem of haar in de neus stond te peuteren: "Kijk Jantje, dat heeft papa (mama) ook nog gedaan op school. Met pitriet deden we dat, wat enig"...

Er waren ook bezoekers die bij aanblik van onze activiteiten wat wit om de neus werden. Ze werden plotse-ling herinnerd aan jaren van kinderarbeid, in de tijd dat ze ingeschakeld werden bij het teenschillen. Niks geen romantiek of alternatieve vrijetijdsbesteding, het was gewoon hard werken.

De leukste toeschouwers vond ik de drie kindjes die samen met hun ouders het hele proces van bodem tot de rand bij de verschillende cursisten hadden bekeken. Na een halfuur zeiden papa en mama: "kom, we gaan maar weer eens verder", maar de drie kleintjes waren verza-lijgd op een bankje neergestreken en de woordvoerder van de drie sprak beslist: "Nee, we willen dit zien". Geen discussie mogelijk.

Wat beweegt mensen ertoe om in deze tijd, waarin voor een luttel bedrag toch plastic mand in frisse kleuren te koop is, zich de moeite getroosten om te leren manden te maken?

Als deelnemer aan deze cursus kan ik u het antwoord natuurlijk niet schuldig blijven. Sterker nog, ik heb zelfs een hele reeks van antwoorden voor u klaar.

In de eerste plaats bestaat er zoiets als 'Mandengekte'. Sommige mensen hebben dit van nature, zijn er als het ware mee geboren. Dat is het type mens wiens hart op-bloeit bij voorwerpen die gemaakt zijn van natuurlijke materialen. In de reeks licht eiken, onbespoten groente, vier granen gescharrel hoort wat hen betreft zeker de eerlijke mand van wilgeteen thuis.

Anderen zijn opgegroeid in een omgeving waarin de mand zijn bescheiden rol speelde. Zij realiseren zich hun gekte pas op het moment dat ze merken dat hun huis vol staat met waai-bomen mandjes of -nog erger- met plastic vervangers, het moment waarop met een schok het gemis van de vertrouwde tenen mand duidelijk wordt. Weer anderen zijn met 'mandengekte' besmet. Zij zijn

met het fenomeen 'mand' in aanraking gekomen door vrienden en bekenden die hen attent maakten op de onverwoestbaarheid van het materiaal, of de veelheid van technieken, of de decoratieve waarde van de mand.

Toch is 'mandengekte' alleen geen afdoende verklaring voor de stap om ook zelf het mandenmaken te willen leren. Tijdens de cursus bleek dat ieder zo zijn of haar eigen motieven had.

Zo was er de man die vroeger in zijn bedrijf (hij was landbouwer) altijd van die stevige aardappelmanden gebruikte. De manden zijn moeilijk te krijgen op het moment. Er zijn niet veel mandenmakers meer actief en de goedkopere import manden zijn niet van dezelfde kwaliteit. Kortom, hij besloot om het dan maar zelf te leren, zodat hij, inmiddels met pensioen, in ieder geval zijn zoon van goede aardappelmanden kan voorzien. Een ander wilde graag grote manden hebben om houblokken in te versjouden. Grote manden van hoge kwaliteit in materiaalkeuze en -verwerking (dus: manden van nederlandse makelij) zijn helaas prijzig, wat niet verwonderlijk is als je bedenkt hoeveel arbeidstijd, vaardigheid en materiaal er in zit. Inmiddels heeft hij zijn houtmanden zelf gemaakt, maar behalve (véél) tijd en materiaal heeft hij ook nog bloed, zweet en tranen geïnvesteerd (die laatste gelukkig van het lachen). Een derde had geen keus: ze moest van haar moeder (maar gelukkig liepen er in het belende weiland twee varkens die voor de nodige afleiding konden zorgen. Een vierde wilde de kennis toepassen in zijn werk als creatieve therapeut.

Wat mijn eigen motieven betreft: je zou kunnen zeggen dat het mandenmaken een deeltje van mijn werk is. Als archeoloog aan de Universiteit van Leiden doe ik onderzoek naar Oud-Egyptisch vlechtwerk en touw. Manden, matten, tassen, netten, maar ook steunringen om kookpotten rechtop te houden, bezems, verfkwesten en sandalen, al deze voorwerpen werden gemaakt van plant-aardige materialen. De oude Egyptenaren gebruikte verschillende vlechttechnieken, afhankelijk van het materiaal dat ze ter beschikking hadden en de eisen van het eindproduct. In Egypte zijn matten gevonden uit ongeveer 4500 voor Chr. Dat waren vrij grove matten, gevlochten uit palmbiad, die gebruikt werden om de

doden in te begraven. Het graf van Toet-anch-Amon (ongeveer 1325 voor Chr.) bevatte behalve schatten in zilver en goud ook enkele prachtige mandjes. Voor mijn werk ga ik drie maanden per jaar naar Egypte. Voor opgravingen van verschillende (vooral Engelse) universiteiten bestudeer ik het vlechtwerk. Deze moderne opgravingen zijn wel wat minder romantisch dan de meeste mensen denken. Gouden schatten worden niet vaak meer gevonden. Niet omdat ze er niet meer zouden zijn, maar omdat er niet naar gezocht wordt. Archeologen graven tegenwoordig geen graven, tempels en paleizen op, maar kleine dorpjes, veestallen en vuilnisbelten. De teksten en grafschilderingen vertellen ons veel over de priesters en de rijke, aanzienlijke Egyptenaren, maar hoe het nu zit met de 'egyptenaar in de straat' wordt op die manier niet erg duidelijk. Ook economische vragen worden eerder beantwoord door de vuilnisbelt dan door het paleis. Op de muren van de monumenten wordt wel veel verteld over de belasting die geïnt werd, maar niet of een egyptisch gezin kon rondkomen van de inkomsten. Kon één persoon een heel gezin onderhouden, of werd de hele familie ingeschakeld om het hoofd boven water te houden? Wie zorgde voor de productie van verschillende ggebruiksvoorwerpen? Hoe was de werkverdeling tussen mannen, vrouwen en kinderen?

Om vanuit archeologisch materiaal dit soort vragen te beantwoorden valt natuurlijk niet mee. Juist voorwerpen die dagelijks in grote hoeveelheden gebruikt werden kunnen het antwoord op dit soort abstracte vragen een beetje dichterbij brengen. Manden zijn dan natuurlijk bij uitstek geschikt om onderzocht te worden.

Uiteraard zijn de technieken in het oude Egypte heel anders dan die in het moderne Nederland. Toch is het voor mij belangrijk om zelf met mandenmaken bezig te zijn. Het maakt iets duidelijk van het belang van materiaalkeuze en de mate waarin de materiaalkeuze de techniek bepaalt. Het geeft bovendien een indruk van het werktempo, de haalbare productie, het vereiste uithoudingsvermogen en de vaardigheid. Ook op het gebied van hele praktische zaken als de werkhouding, de voorbereiding van het materiaal, de gereedschappen die nodig zijn, is zelf manden maken heel verhelderend. Naast het theoretische gedeelte van het onderzoek

hoop ik op deze manier een wakker oog te houden voor de praktische mogelijkheden en moeilijkheden van de oud-egyptische mandenmakers.

Willeke Wendrich

(ingezonden mededeling)

NEDERLANDSE MANDENMAKERSVERENIGING

Nijmegen 1 maart 1989

Onlangs is de Nederlandse Mandenmakersvereniging opgericht.

Het initiatief tot oprichten van een nieuwe vereniging is genomen door de drie Nederlanders die een beroepsopleiding in de mandenmakerij en de teenteelt hebben genoten te Fayl-Billot in Frankrijk.

Deze mandenmakers menen, dat er naast een overkoepelende organisatie in de stichtingsvorm, die een idieel doel nastreeft (Stichting Wilg & Mand), een vakorganisatie moet bestaan voor de directe behartiging van hun beroepsbelangen.

Zij gaan daarbij uit van de onderstellingen, dat voor kwaliteitsmandenmakerij in Nederland een plaats op de markt kan bestaan, maar dat deze alleen door coöperatief werken toekomst kan hebben. De vereniging beoogt dus beroepsmandenmakers die tot coöperatief werken bereid zijn te verenigen.

Het eerste bestuur bestaat uit de mandenmakers:

- Ben Braster, voorzitter,
- Wim van der Zande, secretaris
- Tonny Gerfen, penningmeester

Het verenigingsadres is: Lijsterbesstraat 85,

6523 JR Nijmegen

AAN DE DONATEURS DIE NOG NIET BETAALDEN !!!

Zij die hun donatie voor 1989 nog niet overmaakten worden verzocht dit nu te doen. Het steeds maar maken en sturen van herinneringen/aanmaningen is dan overbodig.

De mandenmakersstakingen in 1925 en 1926

In het kader van zijn studie geschiedenis aan de Katholieke Leergangen in Tilburg onderzocht de heer P.J.H.M. Adams (leraar in Waalwijk) de oorzaken, het verloop en het effect van de mandenmakersstakingen in Vlijmen. Uiteraard betrok de onderzoeker daarin ook de situatie van de mandenmakerij in Vlijmen en omgeving over de periode 1920-1925. Het speurwerk resulteerde in een lijvige scriptie. Het aantal voetnoten en literatuurverwijzingen daarin onderstrepen, dat de studie veelomvattend is geworden. Het onderwerp is dermate wilg-en-mand-verwant, dat wij er wat aspecten van willen belichten. In dit nummer nemen wij het "voorwoord" van de heer Adams op.

"Na de Eerste wereldoorlog zette zich in Noord-Brabant een krachtige industriële ontwikkeling door. Patronale verhoudingen, waarin sprake was van een meer persoonlijke relatie tussen werkgever en werknemer, maakten plaats voor verhoudingen gebaseerd op een gemechaniseerd en efficiënt productie-proces. In toenemende mate gingen werkgevers en werknemers zich organiseren. Niet iedereen werd in de periode 1920-1930 direct geconfronteerd met het industrialisatie-proces. In Vlijmen bijvoorbeeld ontwikkelde de mandennijverheid zich als belangrijkste middel van bestaan. In de mandenmakerij vond mechanisatie niet plaats waardoor het patronale systeem zich langer kon handhaven.

Veel is er niet bekend over deze tak van nijverheid. De literatuur beperkt zich hoofdzakelijk tot een onderzoek van H.B. Reinders naar de ruimtelijke verspreiding en concentratie van het mandenbedrijf in Noord-Brabant en de Bommelerwaard, Publikaties van de heemkundekring "Onsenoord" uit Nieuwkuik in het blad "Met Gansen Trou" zijn voornamelijk gebaseerd op gegevens die mondeling zijn overgeleverd. Deze zijn belangrijk, wetenschappelijk zijn ze echter niet zo. Deze scriptie wil een gedeelte van de wetenschappelijke lacune opvullen. Na een historische schets van de mandenmakerij in Noord-Brabant wordt getracht de situatie van de mandenmaker in de periode vanaf de Eerste Wereldoorlog (maar vooral vanaf 1920) tot 1925 te beschrijven. Het accent komt hierbij te liggen op de arbeidsomstandigheden van de mandenvlechter en de algemene economische situatie waarin de mandenmaker zich bevond. Voor het laatste onderdeel waren vooral de versla-

EERSTE JAARBOEK

VAN HET P. K. WERKLIEDENVERBOND
IN NEDERLAND, HET VERKING DER WERKLIEDEN
OP OMVANG EN WERKZAAMHEDEN
M GEDURENDE HET JAAR H

1925

KANTOREN: DRIET 342, UTRECHT - TELEF. 13925 - GIRO 22696

Hoe nuttig dat
verslagen worden
gemaakt.....en
bewaard!

gen van de gemeente Vlijmen, de exportcijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek en de loonadministratie van één van de vroegere patroons, de firma Prinsen en van Halder, belangrijk. Doel van dit onderzoek is ook te achterhalen waardoor deze tak van nijverheid zich kenmerkte. De situatie tot 1925 wordt onderzocht omdat juist in dit jaar twee conflicten uitbraken die resulteerden achtereenvolgens in een staking van tien weken en een staking van tweeëntwintig weken. Beide stakingen werden gesteund door de Nederlandsche Rooms-katholieke Bond van

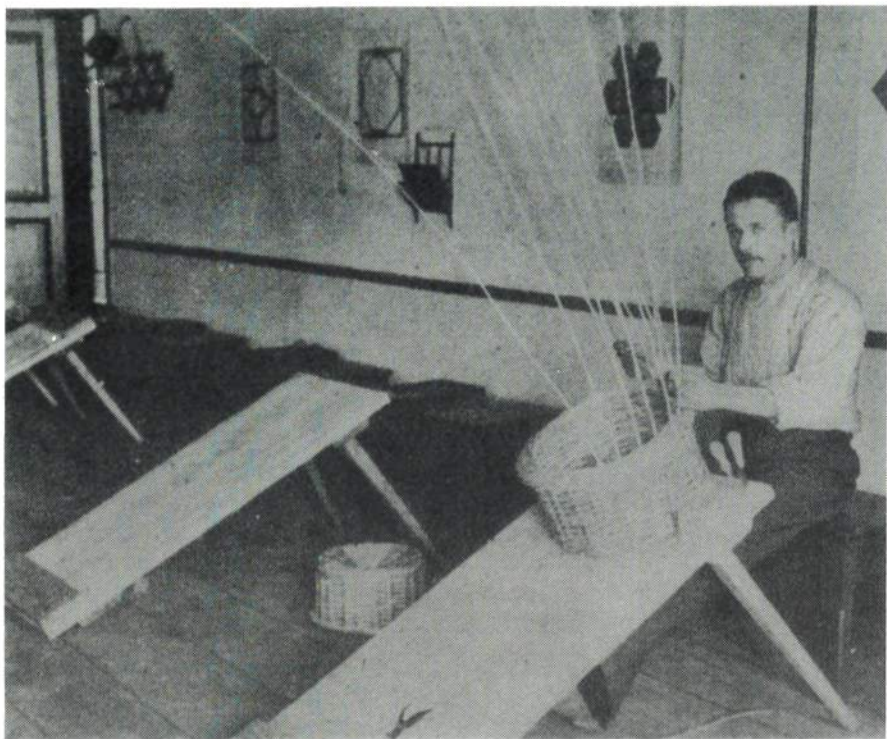
Houtbewerkers, meubelmakers, behangers en aanverwante vakgenoten "St. Antonius van Padua".

Stakingen zijn uitingen van ontevredenheid. Tegenstellingen tussen werkgevers en werknemers komen tijdens stakingen duidelijker naar voren dan in een normale werksituatie waardoor inzicht verkregen kan worden in de motieven van beide groeperingen. Hierop richt dit onderzoek zich dan ook. Tevens wordt onderzocht hoe het mogelijk was dat twee keer in hetzelfde jaar een staking uitbrak en waarom juist in 1925. Het was bekend dat staken niet het meest geliefkoosde aktiemiddel was van de katholieke vakbeweging. Waarom ondersteunde zij dan de mandenmakers in deze konflikten?

Ook wordt geprobeerd te achterhalen waarom het treffen tussen patroons en arbeiders van zo'n lange duur was. Waren de mandenmakers zo hecht georganiseerd, hielden de werkgevers voet bij stuk of waren andere redenen hiervan de oorzaak? Tot slot worden de resultaten en gevolgen van deze konflikten beschreven. Een gedeelte van deze vragen zal impliciet al beantwoord worden in het gedeelte van het onderzoek naar de situatie van de mandenmaker.

Hier volop bedrijvigheid. Zelfs met de fles!

Twee verlaten werkplanken. Verlaten door stakers?

De bronnen over deze staking zijn vooral de bondsleden en jaarverslagen van de R.K.Houtbewerkersbond. Ook publicaties in de regionale- en landelijke pers vormen een belangrijke informatiebron. De bondsbladen maken ook melding van een blad dat voor de werkgevers uitgegeven werd. Onderzoek hiernaar leverde echter niets op. Dat is jammer omdat hiermee de visie van de werkgever in de te bestuderen kwestie niet volledig tot zijn recht kan komen. Het persoonlijk archief van de stakingsleider De Groot werd tijdens de tweede Wereldoorlog door de Duitsers in beslag genomen en verbrand. Ondanks het ontbreken van bovenvermelde bronnen zal met dit onderzoek genuanceerder en historisch betrouwbaarder beeld gegeven worden van de mandenmaker, wiens bestaan, volgens velen, verre van rooskleurig is geweest".

H.P.V.

(in een volgend bulletin komen we op dit historisch beeld terug)

"Mand over boord!"

Verlaten op het strand:
Een aangespoelde mand.
Kreet "mand over boord!"
Door niemand gehoord?

"Voor mij dacht de hond,
Die hem groot genoeg vond.
Z'n baas nam hem mee
Als vlechtwerk uit zee.

Thans blijkt hij te land
Een handige mand,
Die nu onkruidkorf is,
Ook al geurt-ie naar vis.
J.O.

VAN OVER DE GRENZEN

KUNSTKRING ARNOLD SAUWEN V.Z.W. TE STOKKEM DILSEN

Bericht werd ontvangen van wijzigingen in het bestuur van de kunstkring Arnold Sauwen

Jaap Venken is in juni j.l. na vele jaren voorzitter te zijn geweest afgetreden. Hij werd opgevolg door Jozef Steutelings. Secretaris is Joannes Daamen, O.L.Vrouwestraat 38 , 3668 As. Tel.:011/657881.

De redactie van het tijdschrift "De Bakeman", dat deze zomer al zijn 10^e jaargang inging, heeft als adres Jean Pierre Segers, Keyertstraat 30 3650 Dilsen-Stokkem. Wij wensen de kunstkring onder zijn nieuwe voorzitter een voorspoedige toekomst en een goed gevuld tweede decennium van "De Bakeman".

BIERVILTJE

